

Obchod se službami

Mezinárodní obchodní režim, jaro 2022

Opakování z minula a předminula

- Kdy vznikla WTO?
- Jaké jsou její tři nejvýznamnější smlouvy?
- Vyjmenujte nějaké další smlouvy WTO.
- Jak byl do roku 1995 upraven obchod s textilem?
- Proč vyspělé státy chrání zemědělství?
- Jak se od 80. let změnil Společná zemědělská politika EU?
- - garantované ceny, importní kvóty, exportní subvence....

Opakování z minula a předminula

- Každý vymyslete jednu netarifní překážku.
- Proč nediskriminace (MFN a národní zacházení) pro oblast netarifních překážek nestačí?
- Jak můžeme rozdílnost standardů v jiných zemích řešit?
- Jaké zvláštní pravidlo má WTO pro standardy v oblasti jídla oproti technickým standardům?
- Jaké existují výjimky z volného obchodu?
- Proč je antidumping používán častěji než ochranná opatření?

Obchod se službami

- Co sem patří?

Obchod se službami

- Co sem patří?
- Turistický ruch
- Bankovníctví
- Telekomunikace
- Doprava
- Právní a daňové poradenství
- Online kurzy

Služby

- Nehmotné > toky služeb je obtížné sledovat!
- Heterogenní – přizpůsobují se zákazníkovi, obtížně klasifikovatelné

Obchod se službami

- 4 módy poskytování

Obchod se službami

- 4 módy poskytování
- 1) **Přijede zákazník (turistický ruch)**

Obchod se službami

- **4 módy poskytování**
- **1) Přijede zákazník (turistický ruch)**
- **2) Přijede poskytovatel (polský instalatér v UK)**

Obchod se službami

- **4 módy poskytování**
- **1) Přijede zákazník** (turistický ruch)
- **2) Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK)
- **3) Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky)

Obchod se službami

- **4 módy poskytování**
- **1) Přijede zákazník** (turistický ruch)
- **2) Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK)
- **3) Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky)
- **4) Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii)

Obchod se službami

- 4 módy poskytování
- 1) **Přijede zákazník** (turistický ruch)
- 2) **Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK) = **migrace!**
- 3) **Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky) = **FDI!**
- 4) **Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii) = **jediný skutečný „export“ ze státu do státu**

Obchod se službami

- 4 módy poskytování
 - 1) **Přijede zákazník** (turistický ruch)
 - 2) **Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK) = **migrace!**
 - 3) **Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky) = **FDI!**
 - 4) **Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii)
-
- Podle této logiky se dělí služby ve smlouvě GATS (není to jen teoretické dělení)

Obchod se službami

- **Podíl služeb na HDP: USA – 77 %, EU 75 %**
- Rozvojové země – v průměru cca 40 % – i tam je to významný sektor!

Obchod se službami

- **Podíl služeb na HDP: USA – 77 %, EU 75 %**
- Rozvojové země – v průměru cca 40 % – i tam je to významný sektor!
- **Mnohé jsou stále neobchodovatelné** – restaurace, kadeřnictví, veřejný sektor
- > Skryš pro západní pracovní sílu před asijskou konkurencí

Obchod se službami

- **Mnohé jsou stále neobchodovatelné** – restaurace, kadeřnictví, veřejný sektor

Obchod se službami

- **Mnohé jsou stále neobchodovatelné** – restaurace, kadeřnictví, veřejný sektor
- > Skryš pro západní pracovní sílu před asijskou konkurencí

Obchod se službami

- **Mnohé jsou stále neobchodovatelné** – restaurace, kadeřnictví, veřejný sektor
- > Skryš pro západní pracovní sílu před asijskou konkurencí
- Přesto služby tvoří přibližně **20 % světového obchodu**

Obchod se službami

- Obchod je především **mezi vyspělými zeměmi!**
- 80 % obchodu se službami se odehrává mezi státy OECD
- - EU je v exportu služeb velmi silná, kromě toho máme obrovský vnitřní obchod se službami

Obchod se službami

- Obchod je především mezi **vyspělými zeměmi!**
- 80 % obchodu se službami se odehrává mezi státy OECD
- - EU je v exportu služeb velmi silná, kromě toho máme obrovský vnitřní obchod se službami
- Velké propojení s FDI – **2005 do služeb směřovalo cca 60 % FDI!**
(banky, mobilní operátoři...)

Překážky obchodu se službami

Překážky obchodu se službami

- 1) **Přijede zákazník** (turistický ruch)
 - > **vízová povinnost**
- 2) **Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK) = migrace!
 - > **překážky pro migraci**
- 3) **Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky) = FDI!
 - > **kapitálové kontroly**
- 4) **Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii)
 - > **nejméně regulované!**

Překážky obchodu se službami

- Dále:
- **Kvantitativní restrikce**
- - omezení počtu firem na trhu (jen dva operátoři, státní **monopol** na poskytování elektřiny...)

Překážky obchodu se službami

- Dále:
- Některé služby smí vykonávat **jen rezident/občan – veřejný sektor!**

Překážky obchodu se službami

- Dále:
- Některé služby smí vykonávat **jen rezident/občan – veřejný sektor!**
- - nejvíce uzavřené – „profesionální služby“ – **advokáti, architekti, lékaři** atd. - právo poskytovat vázané na **členství v komoře**, získání **certifikátu, diplom** z domácí univerzity

Překážky obchodu se službami

- Rozdíl – **kvantitativní restrikce** tady bereme jako **nediskriminační** – působí i na domácí firmy

Překážky obchodu se službami

- Rozdíl – **kvantitativní restrikce** tedy bereme jako **nediskriminační** – působí i na domácí firmy
- Ostatní **jsou často diskriminační** – vylučují cizince
- V rámci terminologie můžeme všechno, co není clo nebo kvantitativní restrikce, **nazývat jako netarifní překážky**
- = terminologie Hoekmana a Kosteciho

Překážky obchodu se službami

- **Velké rozdíly v protekci**– něco není regulované vůbec (vylepšení webových stránek cizí IT firmou), někde úplný zákaz
- Celkově zřejmě výrazně **větší překážky než u obchodu se zbožím**

Překážky obchodu se službami

- **Velké rozdíly v protekci**– něco není regulované vůbec (vylepšení webových stránek cizí IT firmou), někde úplný zákaz
- Celkově zřejmě výrazně **větší překážky než u obchodu se zbožím**
- **Překážky jsou obtížně kvantifikovatelné, protože to nejsou cla > těžko se o tom jedná**
- = jak vyměňovat reciproční ústupky?
- = stejné jako u netarifních překážek u obchodu se zbožím

Politická ekonomie obchodu se službami

- **Malý zájem exportérů o liberalizaci** – podíl exportů na produkci je 6krát nižší než u AGRI a MANU!

Politická ekonomie obchodu se službami

- **Malý zájem exportérů o liberalizaci** – podíl exportů na produkci je 6krát nižší než u AGRI a MANU!
- Zároveň menší protekcionistické tlaky – import služeb často znamená příchod cizí firmy, **která zaměstná místní lidi > veřejnost není proti**
- > dlouhodobě **spíše okrajové téma**

Politická ekonomie obchodu se službami

- **Malý zájem exportérů o liberalizaci** – podíl exportů na produkci je 6krát nižší než u AGRI a MANU!
- Zároveň menší protekcionistické tlaky – import služeb často znamená příchod cizí firmy, **která zaměstná místní lidi > veřejnost není proti**
- > dlouhodobě **spíše okrajové téma**

- **Kontroverzní je přesun poskytovatelů** (polští instalatéři) – tento mód tvoří **jen asi 2 % exportu služeb**

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**
- S návrhem na liberalizaci přišly během Uruguayského kola **USA**

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**
- S návrhem na liberalizaci přišly během Uruguayského kola **USA**
- EU vlažný postoj, chtěla spíše „měkkou“ dohodu – nezávazné guidelines

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**
- S návrhem na liberalizaci přišly během Uruguayského kola **USA**
- EU vlažný postoj, chtěla spíše „měkkou“ dohodu – nezávazné guidelines
- Proti Indie, Brazílie a další rozvojové země, **vadily jim hlavně služby poskytované komerčním zastoupením = FDI**

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**
- S návrhem na liberalizaci přišly během Uruguayského kola **USA**
- EU vlažný postoj, chtěla spíše „měkkou“ dohodu – nezávazné guidelines
- Proti Indie, Brazílie a další rozvojové země, **vadily jim hlavně služby poskytované komerčním zastoupením = FDI**
- Odděleno od obchodu se zbožím > **GATS**

- GATS je koncipován jako analogická dohoda GATT, v mnohém ho kopíruje

GATS

- Jedna za 3 hlavních smluv WTO
- **Mnohem méně ambiciózní** a závazná dohoda než GATT!

GATS

- Jedna za 3 hlavních smluv WTO
- **Mnohem méně ambiciózní** a závazná dohoda než GATT!
- **Velký záběr, ale málo závazků** (=dohoda je široká, ale „plytká“)

GATS

- Jedna za 3 hlavních smluv WTO
- **Mnohem méně ambiciózní** a závazná dohoda než GATT!
- **Velký záběr, ale málo závazků** (=dohoda je široká, ale „plytká“)
- „Flexibilní“ = **plná výjimek, vázaná na obtížně srozumitelný soubor individuálních závazků jednotlivých členských států**

GATS

- Jedna za 3 hlavních smluv WTO
- **Mnohem méně ambiciózní** a závazná dohoda než GATT!
- **Velký záběr, ale málo závazků** (=dohoda je široká, ale „plytká“)
- „**Flexibilní**“ = **plná výjimek**, vázaná na obtížně srozumitelný soubor individuálních závazků jednotlivých členských států
- **Mnohem méně user-friendly instrument než GATT** 😞

GATS

- Zahrnuty **všechny 4 módy poskytování**
- Dohoda dopadá na **jakékoliv opatření ovlivňující nabídku služeb**

GATS

- Služby rozděleny do **12 kategorií**:
- 1. Obchodní služby
- 2. Komunikační služby
- 3. Stavební služby
- 4. Distributorské služby
- 5. Vzdělávací služby
- 6. Enviromentální služby
- 7. Finanční služby
- 8. Zdravotní a sociální služby
- 9. Turistický ruch a cestování
- 10. Rekreační, kulturní a sportovní služby
- 11. Dopravní služby
- 12. Ostatní

GATS

- Reálně tedy máme služby rozděleny do $12 \times 4 = 48$ skupin
- Např. – přeshraničně poskytované (mód 4) finanční služby (kategorie 7)
- Každá země si pro každou z těchto skupin vybere, k čemu se zaváže!
- **Respektive vybere si, které principy se na to budou vztahovat!**

GATS

- Reálně tedy máme služby rozděleny do $12 \times 4 = 48$ skupin
- Např. – přeshraničně poskytované (mód 4) finanční služby (kategorie 7)

Doložka nejvyšších výhod

Doložka nejvyšších výhod

- MFN v zásadě funguje stejně jako u GATT – nediskriminace mezi ostatními zeměmi navzájem

Doložka nejvyšších výhod

- MFN v zásadě funguje stejně jako u GATT – nediskriminace mezi ostatními zeměmi navzájem
- je možné vyhradit si **výjimky!**
- > seznamy výjimek jednotlivých států – tvoří součást GATS

Doložka nejvyšších výhod

- Některé země **vyžadují reciprocitu**, například u financí a telekomunikací

Doložka nejvyšších výhod

- Některé země **vyžadují reciprocitu**, například u financí a telekomunikací
- = výhody vám poskytneme, jen pokud vy sami liberalizujete tento trh
- - strach z černých pasažérů
- **U GATT toto nelze udělat!** Poskytování výhod je tam jednostranné!

Národní zacházení

Národní zacházení

- Opět stejná myšlenka jako v GATT – nediskriminace mezi cizími a domácími poskytovateli služeb
- **ALE!** – v GATS jen na základě **následných závazků**

Národní zacházení

- Opět stejná myšlenka jako v GATT – nediskriminace mezi cizími a domácími poskytovateli služeb
- **ALE!** – v GATS jen na základě **následných závazků** (x v GATT automaticky)
- = **Stát se musí aktivně explicitně zavázat**, že v některém sektoru nebude cizí poskytovatele služeb diskriminovat

Národní zacházení

- Opět stejná myšlenka jako v GATT – nediskriminace mezi cizími a domácími poskytovateli služeb
- **ALE!** – v GATS jen na základě **následných závazků** (x v GATT automaticky)
- = **Stát se musí aktivně explicitně zavázat**, že v některém sektoru nebude cizí poskytovatele služeb diskriminovat
- Liberalizované sektory každý stát uvádí ve svém **seznamu závazků (schedule)**

Národní zacházení

- Opět stejná myšlenka jako v GATT – nediskriminace mezi cizími a domácími poskytovateli služeb
- **ALE!** – v GATS jen na základě **následných závazků** (x v GATT automaticky)
- = **Stát se musí aktivně explicitně zavázat**, že v některém sektoru nebude cizí poskytovatele služeb diskriminovat
- Liberalizované sektory každý stát uvádí ve svém **seznamu závazků (schedule)**
- Rozdělení – **12 sektorů**, **4 módy poskytování**

Národní zacházení

- Příklad – Japonsko ve svém seznamu uvede, že zavede národní zacházení pro **stavební služby (kategorie 3.)** poskytované stálým **komerčním zastoupením (3. mód)**

Národní zacházení

- Příklad – Japonsko ve svém seznamu uvede, že zavede národní zacházení pro **stavební služby (kategorie 3.)** poskytované stálým **komerčním zastoupením (3. mód)**
- Je možné sektor ještě více upřesnit – třeba „služby snižování hluku“

The horror, the horror.

- > GATS je mnohem méně přehledný než GATT
- Velká role seznamů závazků (schedules) – **až tam zjistím, k čemu se vlastně stát zavázal**
- Existuje něco podobného i u GATT?

- > GATS je mnohem méně přehledný než GATT
- Velká role seznamů závazků (schedules) – **až tam zjistím, k čemu se vlastně stát zavázal**
- Existuje něco podobného i u GATT?
- **Ano!** Jsou to schémata maximálních cel
- Nicméně tady je to důležitější, **až v seznamu zjistím, jestli národní zacházení vůbec existuje...**

Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**

Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**
- Dopadá na kvantitativní omezení

Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**
- Dopadá na kvantitativní omezení
- „ When a Member undertakes a commitment in a sector or subsector **it must indicate for each mode of supply what limitations, if any, it maintains on market access**“

Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**
- Dopadá na kvantitativní omezení
- „ When a Member undertakes a commitment in a sector or subsector it must indicate for each mode of supply what limitations, if any, it maintains on market access“
- = **U každého sektoru uvedeného v seznamu závazků vypsát, jestli existují nějaké **další** bariéry vstupu na trh**

Přístup na trh a národní zacházení

- Příklady překážek:
- „V ČR může pracovat jenom X notářů, v Praze je udělena licence max. Y taxikářům“
- = nediskriminační kvantitativní překážka = není pokrytá národním zacházením

Přístup na trh a národní zacházení

- Příklady překážek:
- „V ČR může pracovat jenom X notářů, v Praze je udělena licence max. Y taxikářům“
- = nediskriminační kvantitativní překážka = není pokrytá národním zacházením
- **Princip přístupu na trh státům ukládá, aby tyto překážky specifikovaly**

Přístup na trh a národní zacházení

- Národní zacházení – diskriminace mezi domácí a cizí firmou
- Přístup na trh – kvantitativní omezení

Kontrolní otázky ze stránek WTO

- Imagine that your country intended to schedule the following services: **telecommunications**, **banking**, and **rail transport**.
- 1) What could be an example of a **market access restriction** in these sectors?
- 2) What could be an example of a **national treatment restriction**?

Kontrolní otázky ze stránek WTO

- Possible reply:
- **Market access:** Existence of exclusive or monopoly operators.
Prescribed forms of legal incorporation (e.g. joint stock companies).
Quantitative restrictions on presence of natural persons.
- **National treatment:** Restrictions on foreigners' participation in company boards. Prohibition of foreign land ownership.
Discriminatory minimum capital or minimum reserve requirements.

Příklad závazků - Tádžikistán

Modes of supply: (1) Cross border supply (2) Consumption abroad (3) Commercial presence (4) Presence of natural persons

Sector or Sub-sector	Limitations on market access	Limitations on national treatment	Additional commitments
II. SPECIFIC SECTOR COMMITMENTS			
1. BUSINESS SERVICES			
A. Professional Services			
(a) Legal services: Legal advisory services on foreign law and international law (part of CPC 861)	(1) None. (2) None. (3) None, except the following: - Commercial presence is allowed only in the form of a juridical person of the Republic of Tajikistan; - After 10 years from the date of accession, commercial presence in the form of a branch will be allowed; and - Individual advocates ⁴ can also carry out advocates' activities. (4) Unbound, except as indicated in the horizontal section.	(1) None. (2) None. (3) None. (4) Unbound, except as indicated in the horizontal section.	

Typy závazků uváděné v seznamech

- „None“ = plný závazek
- „Unbound“ = žádný závazek
- „None, except the following“ = specifický závazek

Seznamy závazků

- USA – seznam závazků má 78 stran, k němu jsou tři další dokumenty s dodatky 😊

Seznamy závazků

- Závazků opět existuje více u vyspělých než u rozvojových zemí
- **Vyspělé státy** mají nějaký závazek pro více než **polovinu služeb**, asi u **třetiny zavedly úplně volný obchod**
- Rozvojové země mají závazky jen u asi 15 % služeb

Jednání během Katarského kola (2001 - ???)

- Naprostý krach jednání

Jednání během Katarského kola (2001 - ???)

- Naprostý krach jednání
- Rozvojové země nebyly ochotné dělat žádné ústupky, pokud nebude liberalizován pohyb poskytovatelů
- Nezájem exportní lobby ve vyspělých zemích
- Strach spotřebitelů a národních regulátorů z liberalizace

Jednání během Katarského kola (2001 - ???)

- Dochází k liberalizaci obchodu se službami **mimo GATS a WTO**
- = **jednostranně, případně regionálně (EU!)**

GATS – shrnutí

- Smlouva je modelovaná podle GATT, ale obsahuje mnohem méně závazků
- Signatáři jsou univerzálně vázáni pouze principem MFN, a i z toho je možné si vytvořit výjimky
- Národní zacházení a přístup na trh se aplikují pouze když se k tomu stát zaváže ve svém seznamu závazků

GATS – shrnutí

- Smlouva je modelovaná podle GATT, ale obsahuje mnohem méně závazků
- Signatáři jsou univerzálně vázáni pouze principem MFN, a i z toho je možné si vytvořit výjimky
- Národní zacházení a přístup na trh se aplikují pouze když se k tomu stát zaváže ve svém seznamu závazků
- MFN – opt-out
- Národní zacházení, přístup na trh – opt-in

- To je všechno ke GATS 😊

